



FORSVARSBYGG

**KONKURRANSEGRUNNLAGETS DEL III-B**  
**YTRE MILJØ OG SECURITY**  
**Evenes**

Prosjektets navn: Evenes

## **Miljøkrav og avfallsbehandling**

Se «Miljøoppfølgingsplan (DelMOP) MPA» som gjelder spesielt for alle kontrakter på prosjekt 100448.

### Avfallsplan og miljøsanering

Entreprenøren skal iverksette tiltak for å sikre korrekt håndtering av avfall som oppstår under anleggsperioden i henhold til gjeldende nasjonalt og lokalt regelverk. Entreprenøren skal sørge for kildesortering av byggeavfall. I tillegg skal entreprenøren iverksette tiltak for å minimalisere avfallsmengden som oppstår i byggeperioden.

Entreprenøren skal:

- a) lage en avfallsplan som oppfyller den til enhver tid gjeldene TEK.
- b) ved rehabiliteringsprosjekter og riveprosjekter, utarbeide miljøsaneringsrapport iht. den til enhver tid gjeldene TEK.
- c) Sikker håndtering av farlig avfall skal dokumenteres ved sanering og rehabilitering av eksisterende bygningsmasse, samt ved oppføring av nybygg
- d) Det skal oppnås en utsorteringsgrad på minimum 80 % for riveavfall (fra sanering og rehabilitering)
- e) Det skal oppnås en utsorteringsgrad på minimum 90 % for avfall i byggefase
- f) Avfallsmengde skal ikke overskride 25 kg/m<sup>2</sup>. Dette Kravet gjelder kun ved nybygging og innbefatter ikke riving og rene masser fra klargjøring av byggegrop.

Sorteringsgrad beregnes slik:

**Mengde sorterte fraksjoner \* 100 % / Total mengde avfall**

- o fyll- og gravemasser holdes utenfor beregning av sorteringsgrad
- o usortert brennbart avfall skal ikke regnes som egen fraksjon

### Avfallsforskriften og isolerglassruter

Entreprenøren skal dokumentere at den produsent i Norge eller importør til Norge av isolerglass som eventuelt benyttes i forbindelse med utførelsen av kontraktarbeidet, deltar i et retursystem for kasserte PCB-holdige isolerglassruter, jf. Avfallsforskriften av 01.06.04 nr. 930 kapittel 14.

### Avfallsregnskap

Det skal leveres avfallsregnskap til Forsvarsbygg som viser at kravene oppfylles. Dersom avfall leveres inn til Hålogaland Ressursselskap (heretter kalt HRS) vil avfallsmottak kunne utføre rapporteringen til oppdragsgiver for entreprenør. Brukes andre avfallsmottakere enn HRS, skal rapporter sendes direkte fra avfallsmottaker til Forsvarsbyggs prosjektleder. Er ikke annet avtalt skal regnskapet/rapporter leveres kvartalsvis, hver 05.01, 05.04, 05.07 og 05.10.

Medfører mislighold av ovennevnte plikter at Forsvarsbygg ilegges tvangsmulkt, jf. avfallsforskriften § 17-6, vil differansen mellom tvangsmulkten og det entreprenøren har betalt i dagmulkt og/eller bot for forholdet bli videreført til entreprenøren.

### Pliktig medlemskap i returordning for emballasje

En norsk entreprenør (merverdiavgiftregistrert i Norge) skal senest ved kontraktsinngåelsen fremlegge dokumentasjon (medlemsbevis fra Grønt Punkt Norge AS eller tilsvarende ordning) for at han er medlem i en miljømessig forsvarlig returordning for sluttbehandling av emballasje eller oppfyller forpliktelsen gjennom tilsvarende egen returordning. Dersom entreprenøren er av den oppfatning at han ikke kommer til å benytte emballasje, skal han senest ved kontraktsinngåelsen sende en skriftlig erklæring til byggherren om dette.

### Miljøstyringssystem

Prosjektets navn: Evenes

Entreprenøren skal utpeke en i bedriften som er ansvarlig for å ivareta de krav som er satt til ytre miljø i prosjektet, herunder de krav som er gitt under pkt. 3.2. Funksjon og ansvarsområde skal synliggjøres i entreprenørens organisasjonsplan.

Miljøansvarlig skal kunne framlegge ønsket dokumentasjon på forespørsel fra byggherre og ved avsluttet prosjekt. Det anbefales at denne personen har kunnskap om miljøaspekter ved materialbruk.

Entreprenøren skal også ha på plass et fungerende miljøstyringssystem som styrer hvordan entreprenøren ivaretar relevante miljøhensyn knyttet til tjenestene som skal leveres. For ytterligere informasjon se konkurransegrunnlaget del II pkt. 11.1.

#### Miljømerking

Der det finnes mer enn tre alternative produkter tilgjengelig i markedet, skal de med miljømerking velges (Svanemerket, EU-blomst e.l.).

#### Materialdeklarasjoner

Er ikke annet avtalt skal entreprenøren iverksette tiltak for å unngå at det benyttes kjemikalier og produkter under anleggsperioden som står på miljømyndighetenes prioritetsliste, se [www.miljostatus.no/prioritetslisten](http://www.miljostatus.no/prioritetslisten)

Dersom slike materialer foreslås brukt, skal dette fremlegges byggherren for uttalelse.

Helse- og/eller miljøfarlige stoffer og produkter som planlegges brukt i byggefasen eller i drift skal alltid vurderes med hensyn til mulighet for substitusjon med mindre farlige stoffer, jf. bestemmelser i arbeidsmiljølovens § 11 og produktkontrollloven. Stoffer eller produkter klassifisert som kreftfremkallende, arvestoffskadelige, reproduksjonsskadelige, allergifremkallende eller miljøskadelige skal unngås

Entreprenøren skal føre oversikt over forekomst av ovennevnte kjemikalier og produkter og skal kvartalsvis rapportere til byggherren om eventuell bruk av nevnte kjemikalier. Dersom kjemikalier og produkter som nevnt over planlegges benyttet, skal det redegjøres for type kjemikalie og årsaken til at bruken er nødvendig, herunder muligheten for bruk av substitutt. Første rapport skal sendes 14 dager etter kontraktsinngåelse.

Det skal leveres HMS datablader for alle kjemiske stoffer og produkter som skal benyttes i byggefasen, eller som planlegges brukt i drift eller ved vedlikehold av bygget. HMS databladene skal være på norsk.

Det skal etableres et eget stoffkartotek med HMS datablader for de kjemiske stoffer og produkter som benyttes på byggeplassen. Stoffkartoteket skal oppbevares lett tilgjengelig for arbeidstakerne på byggeplassen og holdes oppdatert gjennom hele byggeperioden. HMS databladene skal inn i FDV-dokumentasjonen.

Entreprenøren skal sørge for at all lagring, håndtering og avhending av kjemikalier, drivstoff, olje, etc. skjer i henhold til lover og forskrifter. Utslipp av diesel, olje eller andre kjemikalier skal ikke forekomme. Drivstofftanker, olje og kjemikalier skal lagres slik at søl og uhellsutslipp blir fanget opp. Tanker og beholdere skal være forskriftsmessig merket. Fylling av drivstoff skal skje uten utslipp til grunnen. Avgasser fra kjøretøyer og annet teknisk utstyr skal ikke overstige gjeldende grenseverdier. Tomgangskjøring skal unngås.

#### Maskiner og utstyr - Utslipp til vann, jord og luft

Anlegget skal fortrinnsvis bygges med nyere anleggsmaskiner og kjøretøy for å redusere lokale utslipp og støy. Lokale vassdrag skal sikres mot forurensning som kan oppstå som resultat av anleggsgjennomføringen

Prosjektets navn: Evenes

Entreprenøren er ansvarlig for at alle maskiner og alt utstyr som tas inn på byggeplassen er i forskriftsmessig stand. Dokumentasjon i form av sertifikater og utførte kontroller for sertifikatpliktige maskiner og utstyr skal foreligge på byggeplassen.

- Entreprenøren skal påse at maskinelt utstyr ikke lekker olje eller drivstoff. Utsiktet søl pga. uhell eller maskinhavari skal samles opp og utslippsstedet gjøres rent umiddelbart. Utstyr for absorpsjon av oljeprodukter skal være tilgjengelig i umiddelbar nærhet.
- Renhold, oljeskift og annet arbeid med maskinpark skal gjennomføres uten søl og uten bruk av unødvendig mengder kjemikalier/såpestoffer.
- Entreprenøren skal ha beredskap for å håndtere forurensede masser eller forurenset vann. Beredskapsplan utarbeides for å redusere konsekvensen av akutt utlipp eller søl. Beredskapsplan framlegges byggherren før anleggsarbeider igangsettes.

Eventuelle utslipp av kjemikalier, drivstoff etc. skal varsles i henhold til de rutiner som gjelder for dette. Entreprenøren skal være kjent med og iverksette eventuelle tiltak for at Miljødirektoratets vilkår for tillatelse til graving og opprydding i forurensa grunn gitt i brev av 12. mai 2015, skal være oppfylt.

#### Energiforbruk

Energiforbruk på byggeplass og til anleggsrigg bør så langt som mulig være basert på fornybare energikilder, herunder

- Unngå fossilt brensel til byggtørkere
- Unngå bruk av oljekjel for fossilt brensel som grunnlast for energiforsyning, som alternativ kan biokjel vurderes
- Avgasser fra kjøretøyer og annet teknisk utstyr skal ikke overstige gjeldende grenseverdier. Tomgangskjøring skal begrenses.

#### Pliktig medlemskap i returordning for emballasje

En norsk entreprenør (merverdiavgiftsregistrert i Norge) skal senest ved kontraktsinngåelsen fremlegge dokumentasjon (medlemsbevis fra Grønt Punkt Norge AS eller tilsvarende ordning) for at han er medlem i en miljømessig forsvarlig returordning for sluttbehandling av emballasje eller oppfyller forpliktelsen gjennom tilsvarende egen returordning. Dersom entreprenøren er av den oppfatning at han ikke kommer til å benytte emballasje, skal han senest ved kontraktsinngåelsen sende en skriftlig erklæring til byggherren om dette.

#### Valg av produkter med miljømerke

Der det finnes mer enn tre alternative produkter tilgjengelig i markedet, skal de med miljømerking velges (Svanemerket, EU-blomst e.l.).

#### Tropisk tømmer og fredet skog

Som følge av at byggherren ikke skal ha regnskogmateriale eller materiale fra fredet skog i sine bygg eller på sine byggeplasser, og som følge av manglende pålitelige sertifiseringsordninger for trevirke, skal entreprenøren planlegge å utføre kontraktarbeidet slik at tropisk trevirke ikke blir benyttet eller forefinnes på byggeplass. Det henvises til sertifiseringsordninger, eksempelvis Norsk Skogsertifisering (kompatibel med Programme for the Endorsement of Forest Certification, (PEFC), eller Forest Stewardship Council FSC eller tilsvarende.

Entreprenøren kan unntaksvis søke byggherren om unntak fra dette. Vedlagt søknaden skal følge dokumentasjon fra pålitelig, uavhengig tredjepart om opprinnelsesland og tresort, samt forsikring om at trevirket ikke kommer fra regnskog eller fredet skog. Byggherren avgjør etter eget skjønn om unntak skal gis, og gjør særskilt oppmerksom på at unntak ikke kan påregnes.

Prosjektets navn: Evenes

Aksept av entreprenørens tilbud anses ikke som et meddelt unntak etter denne bestemmelse.

Dersom det på tross av bestemmelsene ovenfor, i kontraktsarbeidet eller på byggeplass finnes trevirke fra regnskog, fredet skog eller tropisk trevirke som ikke er godkjent av byggherren, er dette å anse som en mangel som kan kreves rettet for entreprenørens regning, uavhengig av kostnadene ved slik retting. Byggherren kan i tillegg kreve dekket sitt tap som følge av mangelen. For øvrig gjelder kontraktens misligholdssanksjoner.

#### **4 På byggeplass**

##### Adgangskontroll

Byggherre har adgangskontroll som ivaretar basens sikkerhet. Det vil være flere kontrollpunkter for adgang til basen, riggområde og anleggsområde, m.m. jf. riggområde. Hver enkelt person/kjøretøy vil kontrolleres i kontrollpunktene.

##### Mobiltelefon og digitale medier

Det er generelt fotonforbud inne på og inn mot militært område. Entreprenører og byggeledelse skal, når fotografering er nødvendig, benytte kamera (gradert kamera) og minnebrikke eid av Forsvarsbygg. Alle bilder skal godkjennes (klassifiseres/gis korrekt gradering) av Forsvarsbygg før de «frigis».

Mobiltelefon skal ikke medbringes inn på byggeplassen. Mobiltelefoner skal forlates på daglomp.

##### Plan for Rent tørt bygg

Byggeplassen skal være ryddig, og følge RIFs norm for Rent tørt bygg. Rigg, bygg og anleggsområder skal avgrenses arealmessig til det som er nødvendig for å utføre fastsatte arbeider.

##### Anleggstrafikk

Det skal utarbeides en plan for avvikling av anleggstrafikk. Planen skal framlegges byggherren 4 uker etter kontraktsinngåelse. Planen skal utover massetransport redegjøre for trafikkavvikling, driftstider, ivaretagelse av trafiksikkerhet for gående og syklende, renhold, støydemping og støyforhold. Fastsatte transportruter skal følges.

##### Støv, støy og rystelser

Entreprenøren må forhindre:

- a) Støvspredning ved aktuelle arbeidsoperasjoner
- b) Tilsøling fra anleggstrafikk på offentlig vei og han skal sørge for nødvendig renhold av kjøretøy. Forsvarsbygg har opprettet en avtale med BRP om systematisk renhold av asfalterte veier, men ekstraordinær tilgrising må rengjøres av entreprenøren. Anleggsveier må driftes av entreprenøren, inkludert nødvendige støvtiltak.

Byggingen skal gjennomføres på en slik måte at det oppstår minst mulig støy og vibrasjoner.

Bygge- og anleggsaktiviteter (eks. sprengning, spunting, peling) som kan forårsake støy og vibrasjoner skal identifiseres og konsekvensene av disse vurderes.

Entreprenøren må vurdere hvordan bygge- og anleggsaktiviteter skal gjennomføres slik at grenseverdiene for støy og vibrasjoner ikke overskrides.

## 5 Varetransport og – levering

**Stadig repeterende transport (eksempelvis massetransport):** Disse kjøretøyer vil utstyres med «eget adgangskorb» for smidig kontroll. Parkering skal foregå på riggområdet, utenfor arbeidstid. Det bør tilstrebtes å benytte faste kjøretøy, med faste sjåfører.

**Generelle vareleveranser:** Transport der personell eller kjøretøy ikke er autorisert, må følgetjeneste håndtere adgang til riggområde for omlasting. Entreprenør må derfor regne med å ha en ressurs tilgjengelig for følgetjeneste. Det vil være mest effektivt om disse leveransene avtales på forhånd med vakta på Evenes flystasjon. Når varetransport ankommer Evenes flystasjon stilles transportbil i oppstillingsfelt utenfor gjerdet, sjåfør tar kontakt med vakta som igjen tar kontakt med avtalt kontaktperson (entreprenør/følgetjeneste) for vareleveransen. Når vareleveransen er klarert av kontaktperson kan leveransen passere bom inn til Evenes flystasjon.

Leverandører kan kun levere varer til riggområdet. Før entreprenøren transporterer varene videre inn på anleggsområde, må lasten omlastes til entreprenørens transportmiddel og sjekkes visuelt (Dette gjelder ikke massetransport eller tilsvarende). Kontaktperson hos entreprenør skal verifisere at leveransen er bestilt og levert i henhold til bestilling (egenkontroll). Forsvarsbygg vil foreta stikkprøvekontroller av vareleveranser før varene lastes om og transporteres inn på anleggsområdet.

Forsvarsbygg gjør oppmerksom på at det er store restriksjoner for utenlandske sjåfører og biler med utenlandsk registreringsnummer. Utenlandske kjøretøy og sjåfører slipper ikke inn på militært område. Tilbyder må påregne omlossing over på norsk bil før innkjøring på militært område.

## 6 Dokumenthåndtering

Prosjektet bygger i noen grad på materiell som er gradert og skal foregå på militært område, noe som innebærer sikkerhetsrestriksjoner.

Det må også påregnes at en del av materiell/dokumenter som entreprenør og underentreprenør produserer vil ha innhold som må graderes, og derfor må produseres og oppbevares i tråd med rutiner beskrevet her og i vedlegg 11 Sikkerhetsplan.

**Dokumentsenteret:** I Dokumentsenteret vil det være tilgang på alle dokumenter. Dokumentsenteret vil normalt være betjent i normal arbeidstid (07:00-16:00). Dette ligger i tilknytning til Riggområdet Jf. Riggplan, vedlegg 3. All utlevering av dokumentasjon vil foregå herfra. For å få tilgang til Dokumentsenteret må adgangsbevis fremvises. Dokumentsenteret vil fungere som et lokale hvor større grupper kan diskutere konfidensielt materiell.

**Ugradert dokumentasjon:** Ugradert dokumentasjon hentes på Dokumentsenteret. Kan oppbevares på anleggskontor.

**Dokumentasjon gradert **BEGRENSET**:** Kan oppbevares på anleggskontor i godkjent oppbevaringsenhet (leveres av Forsvarsbygg). Dokumentasjon gradert **BEGRENSET** kvitteres ut på Dokumentsenteret.

**Dokumentasjon gradert **KONFIDENSIELT**:** Skal daglig kvitteres ut og inn fra Dokumentsenteret. Kan oppbevares på anleggskontor på dagtid i godkjent oppbevaringsenhet (leveres av Forsvarsbygg). Dokumentene lagres over natten på Dokumentsenteret, de kan reserveres og hentes ut neste dag.

## **7 Andre viktige hensyn**

### Vern av vegetasjon

Vegetasjon som ligger inntil anleggsområdet må skjermes/merkes, slik at den ikke skades og dør ut i anleggsfasen. Entreprenøren har ansvaret for å beskytte vegetasjonen og ta nødvendig hensyn for å unngå at den skades.

Før anleggsstart skal arealet kartlegges med hensyn på fremmede arter som krever særskilt håndtering. Entreprenør håndterer dette etter Forsvarsbygg sin prosedyre (FBKS-51-2030).

### Funn av kulturminner

Hvis entreprenøren oppdager kulturminner plikter han straks å innstille alt arbeid i nærheten av kulturminnet, iverksette nødvendige sikringstiltak, samt varsle byggherren. Entreprenøren kan også ha en selvstendig plikt til å varsle vedkommende politi- eller kulturminnemyndighet om funnet i henhold til kulturminneloven.